

„EFEKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA PAŃSTWOWEGO GOSPODARSTWA LEŚNEGO LASY PAŃSTWOWE”

Przemysław Suchodolski

Celem pracy była ocena efektywności ekonomicznej Lasów Państwowych i podległych im nadleśnictw. Zakres pracy obejmował identyfikację i ocenę czynników kształtujących efektywność ekonomiczną Lasów Państwowych, która została zbadana w kontekście otoczenia instytucjonalnego, modelu organizacyjno-funkcjonalnego oraz efektywności technicznej, produkcyjnej i alokacyjnej.

Nadleśnictwa, jako podstawowe jednostki administracyjne, samodzielnie realizują postawione zadania z zakresu gospodarki leśnej. Tym samym możliwe było dokonanie oceny efektywności technicznej nadleśnictw na zasadzie benchmarkingu, poprzez wykorzystanie metody DEA. Do oceny efektywności produkcyjnej nadleśnictw został wykorzystany wynik produkcyjny oszacowany na podstawie rachunku wyników. Ocena efektywności alokacyjnej nadleśnictw reprezentowanej przez saldo rozliczenia nadleśnictw w Funduszu Leśnym, została przeprowadzona w oparciu o dane pochodzące z rachunku wyników oraz analizę literatury przedmiotu.

Efektywność ekonomiczna nadleśnictw i całych Lasów Państwowych została oceniona na podstawie syntetycznego wyniku ekonomicznego otrzymanego poprzez kalkulacje oparte o rachunek wyników. Ponadto została przeprowadzona analiza efektywności ekonomicznej, poprzez zastosowanie analizy Du Pont'a, opartej na dekompozycji wskaźnika rentowności kapitału. Analiza danych obejmowała badanie zróżnicowania uzyskanych wyników poprzez zastosowanie klasycznych elementów statystyki opisowej, określenie siły oraz kierunków powiązań, poprzez wykorzystanie wskaźnika korelacji Pearsona. Dane empiryczne dotyczące nadleśnictw zostały udostępnione przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych.

Analizy zostały przeprowadzone w kontekście teorii Nowej Ekonomii Instytucjonalnej. Ponadto działalność Lasów Państwowych została powiązana z teoriami monopolu, teorią

hierarchii źródeł finansowania, teorią dóbr publicznych oraz teorią zrównoważonego rozwoju z elementami ekonomii ekologicznej i środowiska.

Zaprezentowany w pracy model organizacyjno-funkcjonalny Lasów Państwowych został oparty na elementach, które zapewniały realizację ich misji i wizji, wynikającej z czynników gospodarczych, przyrodniczych i społecznych. Wyniki ekonomiczne Lasów Państwowych, które uwzględniają realizację wszystkich zadań im powierzonych przy dostępnych zasobach, wskazują na obszary wymagające poprawy. Wewnętrzne akty prawne dedykowane do funkcjonowania Lasów Państwowych, które są częścią zaprezentowanego modelu, nie wpływają negatywnie na efektywność ekonomiczną, w przeciwieństwie do zewnętrznych, które ograniczają możliwości prowadzenia działalności podstawowej.

Na podstawie wyników reprezentujących efektywność produkcyjną i docelowo ekonomiczną (oszacowanych i ocenionych na podstawie rachunku wyników oraz klasycznych wskaźników finansowych), należy stwierdzić, że istnieje zróżnicowanie w warunkach funkcjonowania nadleśnictw. Wynika ono z wielu podstawowych czynników, takich jak powierzchnia, struktura drzewostanu, czy rozproszenie siedlisk. Kluczowym czynnikiem decydującym o efektywności nadleśnictw jest wielkość pozyskania surowca drzewnego, która w największym stopniu reprezentuje efektywność techniczną oraz stanowi bazę dla przychodu ze sprzedaży, który wpisuje się w efektywność produkcyjną i ekonomiczną. Wielkość pozyskania jest uwarunkowana zapisami planu urządzenia lasu. Oznacza to, że wpływ czynników przyrodniczych na uzyskiwane wyniki jest pośredni, ale ich zróżnicowanie jest kluczowe dla odpowiedniego modelu planu urządzenia, a tym samym uzyskiwania pozytywnych wartości wskaźników reprezentujących poszczególne miary związane z efektywnością ekonomiczną.

Opracowane wyniki badań wskazują na dodatnie wartości wskaźników reprezentujących miary efektywności ekonomicznej dla większości nadleśnictw i całych Lasów Państwowych. Tym samym na podstawie omówionych zależności i miar absolutnych, należy przyjąć, że Lasy Państwowe są podmiotem efektywnym ekonomicznie, mimo, że część z nadleśnictw jest nierentowna.

Słowa kluczowe: Lasy Państwowe, Efektywność, Gospodarka Leśna, Plan Urządzenia Lasu, Fundusz Leśny, Instytucje.